

รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
Model Development of Life Skills of Primary Students of the Office
of Mahasarakham Primary Education Service Area 1

ฐิตาภรณ์ ปะนะสุณา¹

Thitaporn Panasuna¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ²

Asst. Prof. Dr.Chumnian Pollharn²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ³

Asst. Prof. Dr.Chayakan Ruangsuwan³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

Email : tpanasuna@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา 3) เพื่อศึกษาผลการใช้และผลการประเมินรูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 9 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 926 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียนต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศจำนวน 3 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย และ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหนองปลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ คู่มือการใช้รูปแบบ แบบประเมินรูปแบบสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินทักษะชีวิตนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Doctoral student Education Management, Rajabhat Maha Sarakham University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² Lecturer of Educational Management Program, Rajabhat Maha Sarakham University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ Lecturer of Educational Management Program, Rajabhat Maha Sarakham University

*ได้รับบทความ: 3 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 20 มิถุนายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 27 มิถุนายน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 95 ตัวบ่งชี้

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมระดับมาก ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลทักษะชีวิต ได้แก่ $\chi^2 = 7.914$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.0948$, $CFI = 0.992$, $TLI = 0.979$, $SRMR = 0.016$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df=1.319$

3. ผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนใช้รูปแบบ นักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิต ในระดับปานกลาง และหลังใช้รูปแบบนักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ : 1. ทักษะชีวิต 2. ทักษะชีวิตนักเรียนระดับประถมศึกษา

ABSTRACT

The title three subjects 1) to study of elements and kpi of life skill of Primary school Students 2) to making of model of life skill on Primary school Students and 3) to study of result in use and assortment of model for development of life skill on Primary school Student. In the research was devised in three times 9 level, the population for research consist of leadership and others teachers in primary school area office in Mahasarakham Area 1 which have 926 persons. The data from interview concerned directors and academic teachers and the best practice school that have 3 schools and Primary school Students 4-6 classroom at Nong Pling of primary school area office in Mahasarakham Area 1 that have 25 students total 926. The data from interviews, Question, book for use model, model assessment for specialists, assessment of life skill of Primary school Students pre-test of development and final analytical program.

The result of the research found that 1) The elements and kpi of life skill on Primary school Students at primary educational area office Area 1 in Mahasarakham province consists of major elements and sub elements and 95 kpi. 2) The results of making model of primary school had found that model used the best method construct Validity of model in life skill as followers : $\chi^2 = 7.914$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.0948$, $CFI = 0.992$, $TLI = 0.979$, $SRMR = 0.016$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df=1.319$ 3) The results of use model result of model assessment of life skill on Primary school Student had found that every student

can practice activity by rule, be for the use model for student who have behaviors of life skill in the middle marks level, after the use model for development those student shown the kpi of life skill in the best marks level in the last time.

Keywords : 1. Life Skills 2. Life Skills of Primary Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สภาพการณ์โลกกำลังเคลื่อนจากยุคข้อมูลข่าวสาร ผ่านยุคสารสนเทศเข้าสู่ยุคสังคมใหม่ในคลื่นของโลกาภิวัตน์ที่ไร้พรมแดน คลื่นดังกล่าวได้พัดพามนุษย์จากยุคหนึ่งไปสู่ยุคหนึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ในโลกนี้ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกในยุคโลกาภิวัตน์มีพลโลกที่มีวิถีปฏิบัติ เรียนรู้วัฒนธรรมและค่านิยมร่วมกันมากขึ้น โลกกำลังจะกลายเป็นแบนราบด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีการแข่งขันกันมากขึ้น ดัชนีชี้วัดการอยู่รอดขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และคุณภาพ เรียกว่า โลกที่ใช้ความรู้เป็นฐาน หรือการก้าวเข้าสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้ ประเทศไทยเป็นสังคมย่อยสังคมหนึ่งในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชากรในประเทศจะต้องสามารถที่จะเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมในโลกใบนี้ได้อย่างชาญฉลาด ด้วยกลไกของการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 15)

หัวใจในการจัดการศึกษา คือ คุณภาพการศึกษาโดยมีมาตรฐานการศึกษาชาติเป็นมาตรฐานหลัก และมีมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับเป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้นกำหนดขึ้นโดยมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาตามที่ระบุไว้ในความนำของมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ว่าให้ยึดแนวการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญา ธรรมคุณธรรมและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพโดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารวมกับความต้องการของผู้เรียน (สมานอัครภูมิ, 2553 : 309-310) สอดคล้องกับสมรรถนะด้านทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล จัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตนเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีซึ่งความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน

และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลการจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสมการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 1)

ทักษะชีวิต (Life skill) เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆรอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียนเป็นอย่างมากการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาคือของบุตรหลานตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัวก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีความรุนแรงมากขึ้นเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตระดับต่ำหรือขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมเมื่อเขาพ้นวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วอาจไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตและเป็นปัญหาแก่สังคมจึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องจัดการเรียนการสอนโดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุดการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การมีทักษะชีวิตตามความคาดหวังของหลักสูตรตามช่วงวัยในแต่ละชั้นปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 1-11)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันการเรียนรู้ด้วยตนเองการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยรอบด้าน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้ทราบผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 1,682 คน จากจำนวนโรงเรียน 197 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 926 คน จากจำนวนโรงเรียน 197 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยทำการเปิดตารางสุ่มส่วนกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 42-43) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และแบบสัมภาษณ์

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คนประกอบด้วย บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีผลงานด้านวิชาการหรือเป็นวิทยากรที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำหรับนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 3 คน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ จำนวน

3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 และเอกสารประกอบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 เอกสารประเด็นในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) คู่มือการใช้รูปแบบและแบบประเมินยืนยันรูปแบบ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมชี้แจงการใช้คู่มือรูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 52 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 โดยทำการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 49-50) มีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหนองปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 49) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างในการใช้รูปแบบ ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหนองปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินภาพรวมก่อนและหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านหนองปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 25 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 49) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เป็นกลุ่มตัวอย่างในการใช้รูปแบบ ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านหนองปลิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่

5. ผลการวิจัย

5.1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ 95 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นผู้นำรับผิดชอบ ภูมิใจ ใฝ่สำเร็จ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านแรงจูงใจเพื่อความสำเร็จ 4) ความภาคภูมิใจในตนเอง 5) ความเป็นผู้นำและ 6) ทักษะการรับผิดชอบต่อตนเอง ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 26 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านทักษะชีวิตด้านอารมณ์จิตใจ และการจัดการความเครียด ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์ 2) ความเห็นใจผู้อื่นและ 3) ทักษะการจัดการกับความเครียด ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 15 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านทักษะชีวิตด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การคิดวิเคราะห์ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 25 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านทักษะชีวิตด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสังคม ยอมรับ ปรับตัวและเห็นคุณค่าผู้อื่น ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและหรือสังคม 2) การรู้จักเป็นผู้นำ และผู้ตาม ได้เหมาะสมและ 3) การปรับตัวที่ดีได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 13 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบหลักด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านทักษะการสื่อสาร 2) การมีสัมพันธที่ดีกับบุคคลอื่น 3) การเจรจาต่อรองกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่มีปัญหาและ 4) การเคารพผู้อื่น ได้ตัวบ่งชี้ทั้งหมด 16 ตัวบ่งชี้

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมระดับมาก ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลทักษะชีวิต ได้แก่ $\chi^2 = 7.914$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.0948$, $CFI = 0.992$, $TLI = 0.979$, $SRMR = 0.016$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df=1.319$

5.3 ผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนใช้รูปแบบ นักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังใช้รูปแบบนักเรียนมีคะแนนระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นเพื่อการอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยและข้อค้นพบที่น่าสนใจที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

6.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย 21 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ 95 ตัวบ่งชี้ ที่ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยได้ผลเช่นนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาวรรณกรรมเรื่องทักษะชีวิต จำนวน 14 วรรณกรรม และผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้รู้หลายท่าน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผ่านการทดลองการหาคุณภาพ และผู้วิจัยได้ศึกษาโรงเรียนต้นแบบจำนวน 3 โรงเรียน ได้นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครูวิชาการ เพื่อได้ข้อมูลเพิ่มเติมชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อีกครั้ง แล้วทำการส่งโครงสร้างองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พร้อมแบบประเมินตรวจสอบยืนยันให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งผลการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยแต่ละรายการ อยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 4.00 – 5.00 และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.51 มีระดับความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และผู้วิจัยได้ทำการยืนยันองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้ โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของ โมเดลการวัดความสัมพันธ์โครงสร้างการพัฒนาทักษะชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทักษะชีวิต (LS) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ พบว่าค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลทักษะชีวิต (LS) ได้แก่ $\chi^2 = 7.914$, $df = 6$, $P\text{-Value} = 0.0948$, $CFI = 0.992$, $TLI = 0.979$, $SRMR = 0.016$, $RMSEA = 0.033$ และค่า $\chi^2/df = 1.319$ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของทักษะชีวิต (LS) มีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.994, 0.988, 0.979, 0.978 และ 0.969 ซึ่งสูงกว่า 0.60 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนันท์ โนรินทร์ (2558 : 158) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลรูปแบบ โดยกระบวนการเรียนการสอนแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการปฐมนิเทศ และขั้นการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นเรียนรู้ ขั้นสรุป ขั้นนำไปใช้ และขั้นการวัดและประเมินผล 2) นักเรียนที่เรียนตามรูปแบบมีคะแนนทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกระบวนการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

(\bar{x} = 4.48, S.D = 0.64) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.38, S.D = 0.57)

6.2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

6.2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารและครูผู้สอนนักเรียน) และค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมหลักทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาองค์ประกอบที่ 1 ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นผู้นำ รับผิดชอบ ภูมิใจ ใฝ่สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.62 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.47 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาองค์ประกอบที่ 2 ทักษะชีวิตด้านอารมณ์จิตใจ และการจัดการความเครียดมีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.67 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.44 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ทักษะชีวิตด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.74 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.38 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ระดับความเหมาะสมของ ตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาองค์ประกอบที่ 4 ทักษะชีวิตด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสังคม ยอมรับ ปรับตัวและเห็นคุณค่าผู้อื่น ค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.64 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.42 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และระดับความเหมาะสมของ ตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาองค์ประกอบที่ 5 ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{x}) เท่ากับ 3.71 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.40 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์นคร สีหอกแก้ว (2560 : 167) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการปฏิบัติทักษะชีวิตอยู่ในระดับน้อย ครูผู้สอนและนักเรียนมีความต้องการพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัตถ์ กานต์ ศรีเฉลียว (2560 : 167) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีทักษะชีวิตโดยรวมทั้ง 4 องค์ประกอบ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.39 คิดเป็นร้อยละ 47.80 หลังการพัฒนาทักษะชีวิตโดยรวมทั้ง 4 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 คิดเป็น ร้อยละ 85.60 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 37.80 ของคะแนนเต็ม

6.2.2 ผลการนำเสนอโมเดลสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลทักษะชีวิต (LS) ได้แก่ $\chi^2 = 7.914$, $df = 6$,

P-Value = 0.0948, CFI = 0.992, TLI = 0.979, SRMR = 0.016, RMSEA = 0.033 และค่า $\chi^2/df=1.319$ แสดงว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างของทักษะชีวิต (LS) มีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 0.994, 0.988, 0.979, 0.978 และ 0.969 ซึ่งสูงกว่า 0.60 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น องค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้ผ่านการวิเคราะห์ยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสัมพันธ์โครงสร้างการพัฒนาทักษะชีวิตในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทักษะชีวิต ครบทั้ง 5 องค์ประกอบหลัก จึงสามารถนำมาจัดพัฒนาให้กับผู้เรียนได้

6.3 ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

6.3.1 ผลการทดลองพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผลขั้นที่ 1 ขึ้นเตรียมการ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับเนื้อหาและการนำคู่มือเนื้อหาการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ไปจัดกิจกรรมพัฒนาให้กับนักเรียนแก่ผู้ช่วยวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมเพื่อกำหนดตารางปฏิทินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยร่วมกันกำหนดวันเวลาที่จะลงทดลองการจัดกิจกรรมทั้งหมด 21 กิจกรรม ซึ่งผู้ช่วยวิจัยได้ร่วมกันวางแผน และแบ่งหน้าที่ที่จะดำเนินการทดลองร่วมกันไว้อย่างเรียบร้อย ผลขั้นที่ 2 ขึ้นปฏิบัติการ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ร่วมกันประชุมวางแผน และกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะทดลองจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับนักเรียนไว้อย่างชัดเจนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมตามปฏิทินการทดลองที่ร่วมกันกำหนดไว้ โดยดำเนินการจัดกิจกรรมตามคู่มือที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น โดยในระหว่างการทดลองจัดกิจกรรม ครูผู้สอนบันทึกพฤติกรรมทุกครั้ง ที่มีการปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายในทุกรูปแบบการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลระหว่างเรียนเพื่อดูความก้าวหน้า เพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงการเรียนรู้และใช้การประเมินตามสภาพจริง พบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก ถึง มากที่สุด และมีคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป ทุกกิจกรรม

6.3.2 ผลการประเมินภาพรวมก่อนและหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีขั้นตอนดังนี้

1) การวิเคราะห์ผลการทำแบบประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพัฒนา โดยหลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ช่วยวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

และการนำคู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มาจัดกิจกรรมพัฒนาให้กับนักเรียน โดยก่อนจะทำการดำเนินการจัด กิจกรรมพัฒนานักเรียน ในวันแรกผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้นำแบบประเมินทักษะชีวิต มาให้นักเรียนได้ทำ ซึ่ง แบบประเมินเป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวม ทั้งหมด 63 ข้อ ดังนี้ 1) ทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเองเป็นผู้นำ รับผิดชอบ ภูมิใจ ใฝ่สำเร็จจำนวน 15 ข้อ 2) ทักษะชีวิตด้านอารมณ์จิตใจ และการจัดการความเครียดจำนวน 10 ข้อ 3) ทักษะ ชีวิตด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการนำไปใช้จำนวน 12 ข้อ 4) ทักษะชีวิตด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสังคม ยอมรับ ปรับตัวและเห็นคุณค่าผู้อื่นจำนวน 11 ข้อ และ 5) ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีมีประสิทธิภาพจำนวน 15 ข้อ จากนั้นผู้วิจัย นำคะแนนที่ได้จากการประเมินก่อนและหลังจัดกิจกรรมการพัฒนา มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยนำเสนอ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ดังนี้ 1) ในด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นผู้นำ รับผิดชอบ ภูมิใจ ใฝ่สำเร็จ ก่อนการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 2.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ มากที่สุด 2) ในด้านอารมณ์จิตใจ และการจัดการความเครียด ก่อน การใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 2.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนน เฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ มากที่สุด 3) ในด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ก่อนการใช้ รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 2.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนน เฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ มากที่สุด 4) ในด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสังคม ยอมรับ ปรับตัวและเห็นคุณค่าผู้อื่น ก่อนการใช้ รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 2.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนน เฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ

มากที่สุด 5) ในด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีมีประสิทธิภาพ ก่อนการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 2.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.38 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับปานกลาง และหลังการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 ระดับพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะชีวิตในระดับ มากที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์การใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยทำการประเมินผลการใช้รูปแบบพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสิ่งที่สังเกตได้จากการทำกิจกรรม ปัญหาที่พบ วิธีการแก้ไข และ ผลการดำเนินกิจกรรม โดยทำการบันทึกกิจกรรมทั้งสิ้นจำนวน 21 ครั้ง ในทุกๆ กิจกรรมมีสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้หลากหลาย เช่น เกม นิทาน บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง มีข่าวสาร สารความรู้ต่างๆ มากมาย และมีการวัดและประเมินผลการทำงานร่วมกัน มีใบงาน มีแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างร่วมกิจกรรมทุกกิจกรรม ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกดีใจ สนุก และมีความสุขที่ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ นักเรียนให้ความสนใจร่วมกิจกรรม นักเรียนมีจิตอาสาในการทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ในห้องเรียน มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่ มีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอผลงาน มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมอภิปราย ร่วมตอบคำถาม ร่วมเล่นเกม ร่วมกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถนำเอาความรู้ที่ได้ จากการทำกิจกรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

7.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนส่งเสริมการพัฒนาโครงการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลงมือกระทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ที่ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้เกิดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนตนเอง เชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต

7.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการปัญหาและความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ให้มีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นมิตร เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและอบอุ่นอย่างยั่งยืน

7.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบนี้ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและการปฏิบัติกิจกรรมซ้ำๆ บ่อยครั้งจนเป็นนิสัย สอดแทรกหลักจิตวิทยา และแนะแนวการศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนา ทักษะชีวิตจากผลการใช้รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น

7.2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับโรงเรียนที่มีขนาดของห้องต่างกันหรือจำนวนนักเรียนต่อห้องมากน้อยต่างกัน เพื่อหารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้ครูสามารถเลือกไปปรับใช้ได้เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างแท้จริง และควรเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เขียนอธิบายขั้นตอนอย่างชัดเจนครูทุกคนสามารถเข้าใจตรงกันและนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์

8. เอกสารอ้างอิง

- กชนันท์ โนรินทร์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน **ประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ฉันทลักษณ์ ศรีเฉลิม และคณะ. (2560). การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 11(2). 61-74.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). **คู่มือการจัดการศึกษา Advanced Research Methodology**. มหาสารคาม : Faculty of Education, Mahasarakham University.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **วิทยาการวิจัย**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). **การบริหารการศึกษายุคใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี : อุบลกิจ ออฟเซทการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559)**. กรุงเทพมหานคร : สกศ.
- Kirk, R. E. Experimental. (1995). **Design : Procedures For the Behavioral Sciences**. 3rd ed. Pacific Grove, California : Brooks/Cole.

9. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมาผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ คณะผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำ เสนอแนะ ให้องค์ความรู้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์และยืนยันรับรององค์ประกอบของรูปแบบงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสถานศึกษา ปราชญ์ชุมชน และคณะครูบุคลากรโรงเรียนบ้านหนองปลิง ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่ร่วมเป็นผู้ช่วยวิจัยทำให้งานวิจัยเสร็จเรียบร้อยด้วยดี และขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่น 7 ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อดาว ปะนะสุนา คุณแม่ทองบล ปะนะสุนา และลูกๆ ที่น่ารัก ตลอดจนญาติพี่น้องของผู้วิจัยที่เป็นกำลังใจและส่งเสริมให้การศึกษาจนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มุ่งหวัง ประโยชน์และคุณค่าจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบบูชาแต่ บูพการี ตลอดจนบูรพาจารย์ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาให้แก่ผู้วิจัยจน ประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ทุกประการ